

חמוטל בר־יוסף שריקה

ריתמוס | סדרה לשירה
המערכת: יצחק לבני, רות קרעון בלום,
עוזי שביע, לאה שניר

חמוטל בר-יוסף

שריקה

שירים

הוצאת הקיבוץ המאוחד
קרן יהושע רבינוביץ לאמנויות, תל-אביב

Hamutal Bar-Yosef

Whistle

Poems

עריכה: לאה שנר

עיצוב העטיפה: רוחמה ש.

אין להעתיק, לשכפל, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן
במאגר-מידע או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום
צורה ובשום אמצעי - אלקטרוני, אופטי או מכני (לרבות
צילום והקלטה) - ללא אישור בכתב מהמוציא לאור

©

כל הזכויות שמורות להוצאת הקיבוץ המאוחד

All rights reserved by Hakibbutz Hameuchad

Publishing House Ltd., Tel-Aviv

Printed in Israel 2014

הכנה לדפוס: גופנה

נדפס בדפוס חדקל, תל-אביב תשע"ד

אתר ההוצאה: www.kibutz-poalim.co.il

איך למדתי לשרוק

לשרוק, ללעס מסטיק ולדבר בשגיאות
אסור היה לי, בת יחידה של מורה וגננת
בבית אמלל, שכול, מקלל.
התנדבתי אפוא לשאב נפט מן הפח הגדול לבקבוק
(להבעיר את הפרימוס, לחמם את הדוד במקלחת -
נחוץ נפט יום-יום), ותחת חסות חריקות קורעות עור התף
של בכנת משאבת הפח העולה ויורדת
כוצתי שפתי ונשפתי.
את הלחיים נפחתי בכח
גם עיני התנפחו ויצאו מעורן.

כן, במחירת,
למדתי לשרוק
על הכל
בקלות.

1 דיווח

הַבֵּלֶשׁ הַפְּרָטִי שֶׁשָׁכַרְתִּי
כְּדִי שִׁיעֶקֶב אַחֲרִי
סִים אֶת עֲבוֹדָתוֹ
וְהִגִּישׁ אֶת הַדְּוִיחַ
בְּכֶתֶב סְתָרִים.

2 חשבון

קִרְיַאת שִׁירָה שְׁוֹה מַחְצִית
מִמַּחֲוִיר הַהֶרְצָאָה הַמְדַּעִית
הַמְפָּרֶשֶׁת אֶת אוֹתָם שִׁירִים.
הַמְשׁוֹרָרֶת לְגוֹפָה שְׁוֹה רַק עֲשִׁירִית
מִשְׁהִיתָה שְׁקוּלָה בְּמַחְשְׁבוֹת גְּבָרִים
כְּשֶׁכְּתֻבָּה אֵי אֵז אֶת אֱלֹה הַשִּׁירִים.

השיר הנכון

השיר הזה שאני רצה אתו
אלייך - בן-אדם שלא היה קורא דבר מלבד עתון ספורט
לולי הסתבכו בי קרניו היפות -
פוערת לעמתך את עיני,
מתעופפת אלייך עם גבותי
ומכריזה: "אתה חייב לקרא את זה!"
כאלו הייתי אִמָּא צפור שמצאה לך תולעת טעימה
הוא השיר הנכון.

בלילה

בַּלֵּיָלָה כְּשֶׁהַשִּׁירָה נִפְרָשֶׁת
מִנִּקְבוֹבִיּוֹת מַחֵי הַנְּמוּחוֹת
וְתוֹפְשֹׁת וּמִתְפַּרְשֶׁת
עַל כָּל הַחֲשָׁכוֹת

בַּלֵּיָלָה
אֲנִי שׁוֹכֶכֶת עַל כָּל הַסְּפָרִים
כְּמוֹ עַל אֶבֶן מְקֻנָּה
בְּגָדֵי אֲרָכִים וְאַפָּרִים
אֲנִי יֹשֶׁרָה לְגַמְרִי
הַשָּׁמַיִם עָלֵי יִשְׂרָאֵל, זוֹהָרִים.
אֲנִי מִתְקַרֶּכֶת.

1

לא אֶכְפֹּת לִי! לא אֶכְפֹּת לִי! לא אֶכְפֹּת לִי!
מְצַטְצָפוֹת הַצִּפְּרִים, מְתַנַּעְרוֹת, שָׁרוֹת
מֵאֲחוּרֵי הַתְּרִיס עִם שָׁחַר.

בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, לִמַּד אוֹתִי לְהַצְטַפֵּץ יַחַד אֶתֶן
אַחֲרֵי לִילָה שָׁלֵם שֶׁל חֳלוֹמוֹת
עַל מְרִיבוֹת וּמְלַחְמוֹת.

2

לא עוֹד אֶחְסֹר.
לא עוֹד תִּמְרוּרֵי מְנַסְרִים בִּי.
לא בְּסִנּוּרִים
אֲדֹדָה אַחֵר מִשְׁכוּכִית הָעֶדֶר.
לא בֵּין מְצָרֵי גְדֵרוֹת אָבוֹא
לְהַשְׁרֹט.

אֵיךְ לֹא אֶרְאֶה אֶת תִּמְרוּרֶיךָ?
אֶל בְּאֵרוֹת אוֹר יוֹבִילוּנִי,
אֶל מַעֲיֵנוֹת קְרִירִים.

רוֹאִי,
מִצְמָרִי עֲשֵׂה נָא צִפְּרִים.

9

ערב שבת

1

עכשו היא מְגַהֶצֶת בְּעֲדֵינוּת אֶת הַשָּׁמַיִם
שִׁיצְאוּ מִקִּמְטִים לְגַמְרֵי מַתְכָּנִית כְּבִיסָה שְׁגוּיָה
וְנֶאֱנַחַת: כְּתָמִי דָם, זַעֲה וְהַפְרָשׁוֹת אַחֲרוֹת
לֹא יָרְדוּ לְגַמְרֵי.

היא מְתִיזָה דְמָעוֹת וּמִתְחַנֶּנֶת:
"לֹא בַשַּׁבָּת, בְּבִקְשָׁה", וְהַכְתָּמִים נִשְׁמָעִים, נִעְלָמִים.
עכשו היא מְנִיחָה אֶת הַשָּׁמֶשׁ
בְּמִקְוָמָה, כְּמוֹ מְגַהֵץ הַפּוֹדֵן עַל צִדּוֹ,
מְקַפֶּלֶת אֶת הַשָּׁמַיִם,
מְצַלֶּצֶלֶת לִילָדִים לֹמֵר שַׁבָּת שְׁלוֹם,
וּמְדִלִיקָה נֵרוֹת.

2

בָּרֶךְ נָא, אֱלֹהִים, אֶת הַמְּנוּחָה
אֲשֶׁר פָּרַשְׁתָּ עַל הַבַּיִת, עַל הָרְחוּב.
עֲרֹךְ לָנוּ שְׁלֶחֶן שֶׁל אוֹר וְאֵכֶל טוֹב.
לְגַבִּיעַ הַקִּדּוּשׁ מְזִג מִשְׁקָה שְׂמִיחָה.
עַד לְשִׁפְתֵינוּ מְגִיעָה אֶהְבֶּתְךָ.

10

בסבך הגדר

בְּסִבְךָ הַגֶּדֶר הַחֲיָה, הַחוֹנֶקֶת
מִהִבְהָב צִיּוֹץ תְּרִישֵׁי שֶׁל צֶפּוֹר אַחֶרֶת
שְׁאִינֶנִי יוֹדַעַת אֶת שְׁמָהּ.
מַה שְׁמֶךָ,
צֶפּוֹר קִטְנָה לֹא מִכֶּרֶת?
הַגְּלִי, הַגְּלִי נָא,
צֶפּוֹר מִסְתַּתֶּרֶת!

כשהיודע

כְּשֶׁהַיּוֹדֵעַ עוֹמֵד עַל יָדָי
אֲנִי מִתְחִילָה לַעֲשׂוֹת
מָה שְׁאֵינֶנִּי יוֹדֵעַת.

כְּשֶׁהַיּוֹדֵעַ עוֹמֵד עַל יָדָי
אֲנִי מִתְחִילָה לַעֲשׂוֹת
מָה שְׁאֵינִי יְכוּלָה.

כְּשֶׁהַיּוֹדֵעַ עוֹמֵד עַל יָדָי
אֲנִי מוֹתַחַת אֶת כָּל אִיבָרֵי
וְאֶת הַקְּפִיצִים שֶׁל רֹאשִׁי –

כְּשֶׁהַיּוֹדֵעַ עֹמֵד עַל יָדָי
אֵיךְ עָשִׂיתִי אֶת זֶה בְּעֶצְמִי?

לא בשמים

לא בשמים
לא רחוק
הטוב נשב.
הלא קרוב הוא מאד
הלא פה הוא
הלא להטו בידך
לוחש לעשותו
עכשו.

שיר הסולם

כְּשֶׁאַתָּה עוֹלָה בַּסֵּלָם
אֶת רוֹאֶה יוֹתֵר

כְּשֶׁאַתָּה עוֹלָה בַּסֵּלָם
אֶת נִזְכָּרְתָּ מָה חָשׁוּב
לְכֵלָם.

כְּשֶׁאַתָּה עוֹלָה בַּסֵּלָם
אֶת רוֹאֶה יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר

וּמִשָּׁם אֶת מִכְסֵּה בִשְׂמִיכָה
אֶת כָּלָם.

מזמורים

1

הַעֲלִימֵנִי בְּעוֹלָמְךָ
הַסְתִּירֵנִי בְּמִאֹר פְּנֶיךָ
צִיר לִי בְּצַפְרִים אֶת דְּרָכֶיךָ
לִמְדֵנִי אוֹתִיּוֹת שְׁמַע מִנְקָדוֹת בְּכוֹכְבֶיךָ.

2

אֵלִי
לוֹ יִמְלָאוּ פְּחֵי הַנֶּפֶשׁ
שֶׁמֶן זַף.
לוֹ יִצְהָלוּ הַיְלָדִים,
לוֹ לֹא יִבְהָלוּ.
לוֹ יִתְבַטְּלוּ גִזְרוֹת וַיִּכְשְׁלוּ,
וּמִלְאָכִים יוֹרְדִים לוֹ יַעֲלוּ
הַיּוֹם בְּסֻלָּמוֹת כָּלֶם
הָרִי לָךְ יִתְפַּלְּלוּ.

15

דַּע לְךָ
 שֶׁהָאוֹיֵר מִלֵּא תוֹיִם
 קוֹיִם זְעִירִים
 מְסוּיִם, מְזַהֲרִים
 וּמְנַגִּינָה רָעָה אוֹ רָכָה
 תִּצָּא מִמֶּךָ
 לְאַחֵר הַמִּכָּה.

דַּע לְךָ
 שֶׁעַם כַּחוֹת אַחֲרִים.

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הָאָבִיב הָעוֹלָם מְסִתֵּפֵל בְּנוֹ מַעֲיֵנִי אֱלֹהִים
 כָּמוֹ מִישֵׁהִי שְׁמִתָּאֲמָצֶת לְהִצָּחִיק תִּינוּק בַּעֲגָלָה זָרָה.

יוֹנָק דְּבֶשׁ זְעִיר מְנַתֵּר עַל פֶּרֶחַ עֲצִיץ וּמוֹצֵץ מִמָּנוֹ
 בְּתַנּוּעוֹת קִטְנוּת שֶׁל כְּבֹד רֹאשׁ וְאַשׁוּר.

יש

יש יד נוגעת
במרפק של האיש העור
שצלצל כדי לרדת.
לא אוחזת, לא חובקת,
לא מלטפת. נחה,
חופנת, מקיפה, מנחה
אל התחנה הנכונה.

יש קול
שלא אומר יותר
מן ההכרח לאיש העור:
כאן יש לך מקום לשבת.
יש אֶזֶן קשבת.

הולך ומתחוויר

כְּשֶׁמִּשָּׁהוּ טוֹב הוֹלֵךְ וּמִתְחַוֵּיר
כְּמוֹ חֲמֵצָן מִתְחַת לַמִּים
נֶעַ אָנָּה וְאָנָּה, לֹא מוֹצֵא הֵיכָן
הַמָּקוֹם הַמִּתְאִים, יוֹצֵר בּוֹעוֹת אֲוִיר מְבִלְּלוֹת,
לוֹחֲצוֹת קֶצֶת, מִתְחִילוֹת כְּבֵר לְהִצִּיק,
עוֹמְדוֹת לְהִתְפַּקֵּעַ בְּאִיזָּשָׁהוּ מְקוֹם
כִּכָּה זֶה יִתְבָּרַר לְמִי שֶׁלֹּא שָׁם לֵב
שֶׁהַטוֹב הוֹלֵךְ וּמִצְטָבֵר.

מקום עדיף

1

הרוח חושבת שאני גור עור של חתול.
בדממת העצלות של שלהי בקר שבת,
שכבר מתפרבל למנוחה מקיץ שנחלש
ונפוג ברשרוש קוצים רחקים,
כפות הפלומה של הרוח
מתננפות, אופפות, מלטפות במתיקות, בעקשות,
מלקקות ומלגזות את ערפי בעדינות אמהית, בשנים
גוררות את חיי בבטחה גמורה אל מקום עדיף.

2

לפעמים, ביום גדוש קיץ,
מלא פרפרי אור,
ישב לנכח העולם המואר
ונסתכל בו בעינים של ילד
שלפני רגע קבל סטירה
והוא יודע שאין לו סכוי להחזיר.

אודה לגוף

מה יפה הוא הגוף החי, החמים,
וכמה מפלא חמו, שמדתו שוה
בכל הגופים הבריאים, בני כל יבשת וארץ!
אודך, גוף חי ובריא!
התכחשתי לך בעודי צעירה לימים.
"העקר הבריאות?!"
לעגתי, מכת אהבה ודיאטות,
באזני אמי, שידעה:
יש לה בת צעירה וטפשה.
כל שניה נשרו מיד אחרי שנולדתי,
כך ספרה לי חזור וספר.
אמא, אני בת שבועים, ובפי כל שני!
שנים שלי, תודה שנשארתן אתי!
תודה שאתן נוגסות פרוסת לחם טרי,
תולשות בשר שוק מן העצם, מרסקות אגוזים,
לועסות סלט ירקות עסיסי!
ותודה לך, פה יונק, טועם, מנשק, מוצץ שוקולד
פה מלא תאבון עולה ויורד כסדרו ללא הרף!
עיני שלי, איך אוכל להודות לכן על מתת האור והיופי?
תודה על צבעי הטנס הפורש את זנבו ומרטט!
על זנב חתולה חמקמק שהגור מתאמץ לתפסו,
ועל החוחית שעשתה מענף נדנדה.
אזני היקרות! תודה לכל אחת מכן
על מלות אהבה, על בדיחות ועל סויטות של באד!
אמר גם לחטמי הנושם ומריח בשני נחירי
תודה לך, חטם שלי, יקירי!
הוי, ניחוחות של מרוה וטיון בהרים באמצע הקיץ, באמצע היום,

ובלילה - גל של בשם יסמין מערפל חושים.
 הוי, יין אדם בחרף, מבשל עם צפרן ועם קנמון,
 הוי, ריח מושך של זעת גבר צעיר!
 ידי, הוי ידי הטובות! לעתים נדירות מדי
 זו את זו חבקותן.
 מבקר עד ערב אתן עמלות בשבילי, רק בשבילי:
 משענות, מרימות, מגישות, מנקות, כותבות, מחבקות,
 שוחות, מחליפות מהלכים. מלאתן קמטים, אבל לא יבשתן.
 על גב כף ידי כתמים של זקנה, אפס אצבעותי מחוללות נפלאות
 בנגינה בחליל, מקלדות במהירות ברגע הזה, מנקדות בזריזות.
 ורגלי? אתן שמנמנות, ולכן בשתי ככן.
 רציתי רגלי בטי גריבל או מרלן דיטריך, ואתן רגלי בבה ימימה.
 הולכת אתכן, בכל זאת, לפעמים גם הרצתי
 גם במישור וגם בעקב, גם לרע גם לטוב,
 את רצוני מלאתן לרב.
 אל נא תנקעו! אל נא תתעקמו!
 אל נא תתקצרו! אל תחדלו מללכת אתי!
 כפות רגלי החביבות - הבהן, הזרת -
 אני שולחת לכן לטוף ומשוש מאהב.
 אל תתקפלו, אל תתעבבו ואל תתקשחו!
 איברי גופי הפנימיים, אתם בישנים,
 לא אדבר עליכם, אם כי אתם העקר.
 אמר רק: שמרו על החם הקבוע
 שמדתו שוה בכל הגופים הבריאים.
 השאר נא עמי עוד מעט, גוף יקר,
 המשיכו לרעב ולשבע אתי, איברי,
 מלאי חריצות,
 תאבי שעשוע,
 חמימים למגע.

זיכרון

שם נעלמתי להם.
שם נבלעתי בלא הקריר.
מתחת למטת הברזל של הורי
על רצפת הקרשים המגודת
חדלתי להיות, נעצמתי, רק
ניחוח תפוחים חמצמץ בתלתלי אבק -
שם שריתי עם ארגזי הפרי,
שורועה במקום שהטריות נשמרת לתמיד -
שם נשמתי את ההעדר המתוק.
שם שתקתי את לבי מדפק.

מי נחסר? מי נסער?
מי מנחש-מגשש בדהרה
את קיומי הנסתר?

מה רב התמהון!
בזחילה על ארבע
הולדתי את עצמי אל הורי
שלא חפשו אותי בכלל,
הרמתי את הראש
והייתי את אשר הייתי.
כמעט בת שלש.

הַפְתָּקִים הַקְטָנִים, הַלְבָּנִים,
שְׁכָתוֹב בָּם "אוֹהֵב"
שְׁמוּרִים אֲצִלִּי בַּמִּגְרָת הַתְּכַשִּׁיטִים
יָחַד עִם שְׁנֵי הַחֲלָב הַקְטָנִים שֶׁל הַיְלָדִים
וְעַם תֵּיק הַתְּפִלִּין שֶׁל סָבִי,
שְׂרִיד יָחִיד שֶׁל מְשַׁפְּחָתִי בַּגּוֹלָה,
שֶׁנִּבְדָּק וְנִפְסַל לְשִׁמוּשׁ.

"שָׂאֵל, בְּנִי", או "שָׂאֵלִי, בְּתִי" הָיָה אָבִי אוֹמֵר לְמִי שֶׁהֻצְבִּיעַ
בְּכֶתֶה, וְעֵינָיו הָיוּ מְחִיכוֹת, כָּאֵלּוּ שֹׁחַק תַּפְקִיד בְּהֻצָּגָה עֲתִיקָה.
לְפַעֲמִים אָנִי רוֹאֶה אֶת הַחִיּוֹךְ הַזֶּה בְּעֵינָיו שֶׁל הָיִרֵחַ שֶׁעַל גֵּג הַבַּיִת
שֶׁל בְּנִי, שֶׁכְּמוֹנִי נַעֲשֶׂה מוֹרָה כְּמַעֲט בְּעַל כָּרְחוּ. "שָׂאֵלִי, בְּתִי",
אוֹמֵר לִי הָיִרֵחַ, "שָׂאֵל, בְּנִי" הוּא אוֹמֵר לִי בְּשַׁעַת הַגָּאוֹת.

ספרים מיותרים

את הספרים שנעשו מיתרים בעדן האינטרנט -
האנציקלופדיה העברית, שאבי קנה כרך-כרך
והניח בזהירות על מזודה ששמשו כמדף,
עוד טרם היה ארון ספרים בדיקה השכורה;
קונקורדנציה כבדה שנשאתי אליו כמו ספר תורה
בזרועות של ילדה שמנמנה ותמימה;
לקסיקון ספרים רוסיים שהגיע אלי
במחתרת, כרך-כרך, בידי ידידים מיטיבי טוס -

את כלם הסרתי היום ממדפי לבי
ונשאתים החוצה, לרחוב,
כמו שמשליכים מן הבית
הורים זקנים.

שריקה

בְּהֶבֶזֶק נְדִיר שֶׁל חֶבֶה לְעֶצְמִי
אֲנִי שׁוֹב מִתְנַדֶּכֶת לְשֹׂאֵב נֶפֶט מֵהַפֶּח לְבִקְבוּק
בְּשִׁבִּיל הַפְּרִימוֹס
בְּמִשְׁאֲכַת פֶּח חוֹרֶקֶת נוֹרָאוֹת
עוֹלָה יוֹרֶדֶת מְנַסֶּרֶת מַחְרִישֵׁת אֲזִנִּים
שׁוֹאֵבֶת שׁוֹאֵבֶת בְּשִׁפְתֵּימָם מְכַנְצוֹת, בְּעֵינִים מְרַכְזוֹת,
בְּחִסּוֹת רַעֲשֵׁי הַמִּשְׁאֲכָה
בְּנִחְיֹשׁוֹת שֶׁל יְלָדָה בַּת שְׁמוֹנָה
עִם צְמוֹת שְׁמִסְתִּימוֹת בְּסֶרֶטִים
מְלַמֶּדֶת אֶת עֲצָמָה לְשָׂרֵק,
כִּי אֲצַלְנוּ בְּבֵית לֹא שׁוֹרְקִים.

בְּצִלִּילִים הַצּוֹרְמִים הָאֵלֶּה
אֲבַקֵּשׁ גַּם מִכֶּם לְהִזְכֵּר
בְּרִגְעִים שֶׁל יָאוֹשׁ.

אָמִי בַּשְּׁלָה לִי אֶת הָעוֹלָם
בְּרֵטֶב מְתוֹק־חֲמוּץ שֶׁל שְׁקָרִים
וְקִשּׁוּטֵי רֵאוּתָנוּת.
קְרִישׁ הַדָּגִים הָאֶפֶר
הָיָה רוֹטֵט בְּזַעַם אָדִישׁ,
לֹא מִסָּגֵל לְהִתְנַעֵר
מִמְטְבָּעוֹת הַגָּזֶר.

בובתי העירונית

"אהובה" קראתי לבבתי הראשונה, העירונית.
השגתי אותה בשכיבה אפרקדן ורקיעות רגלים
על המדרכה של הרחוב הראשי, ליד חלון הראווה,
וצרחות עקשניות באזני העוברים ושבים.

בחדר של ההורים
מרחתי לה על כל הגוף את המשחה השחורה השמנונית
מהקפסה הגדולה ששמים לכל הילדים על פצעים עם
מגלה בקיץ
של עמק הירדן.
חבקתי אותה, ספרתי לה אגדות,
וכשבכתה נזפתי בה ואימתי עליה
שאקרא לשומרת לילה.

ביוגרפיה

הָיָה לִי אֶחָ
שֶׁהִרְכִּיב אוֹתִי עַל כְּתָפָיו.
אֶחָזְתִּי בּוֹ כְּמוֹ כְּדוֹר אֶת צִירוֹ,
כְּמוֹ עוֹלָל אֶת אֶצְבָּע אָמוֹ.

פַּעַם סָטֵר לִי.

הוּא נִמּוֹג וְאֲנִי הִתְפֹּרְרָתִי.
נִפְרָקְתִּי. נִפְרָעְתִּי.
נוֹתַרְתִּי יְחִידָה.

עֲכָשׂוּ הָעוֹלָם הוּא אָחִי.
הוּא מְרַכִּיב אוֹתִי עַל כְּתָפָיו
וְסוֹטֵר לִי עַל מְשׁוּגוֹתִי.

כי אני עוד לא צעקתי
עם כל האחיות השחורות שצרחו
ציון אמא שלך מחכה לך.

אני עוד לא צעקתי שם
ולא באגרופי הכיתי בארון
ולא סטרתי עד כתמים של דם
ולא בצפרני שרטתי את פני
ולא את שערי עקרתי מראשי
ולא מצחי הכה במדרכה
עד חשך בעינים.

ועדין לא בכל כחי אחי אחי
חזר אלי אחי.
שם לא נאנקתי
כהוא זה.

אכל האחיות,
האחיות של ציון
חוזרות אלי בלילה
ואומרות לי תצעקי, את שומעת?
אנחנו מקשיבות.

בְּעוֹד הַצֵּבֶת מוֹחֶצֶת אֶת מִצְחִי
וְחִלְדוֹת מְכַרְסְמוֹת אֶת מֵה שֶּׁבְּתוֹכוֹ
אֲנִי שׁוֹמֵעַת אֶת בְּכִיּוֹ שֶׁל דָּוִד "אֲבִשְׁלוּם אֲבִשְׁלוּם",
חֲשָׂה אֶת מִצְחוֹ הַמוֹטָח בְּכַחַּ עַל שַׁעַר הָעִיר,
מְקַנֶּה לְהִתְפּוֹצֵץ סוּף-סוּף לְרִסְיִי דָם, עֲצָמוֹת וּמַחַ,
מִתְקַשֶּׁה לְצִיַּת לְמַלִּים הַצּוֹדְקוֹת שֶׁל יוֹאָב.

מה שהיה לי חסר

כְּשֶׁאֶהְבְּתִי בָּנִים לֹא יִדְעֵתִי
שְׁאֵנִי מְקִימָה מְקַבְּרוֹ אֶת אָחִי
מִתְעַקֶּשֶׁת לְהָשִׁיב לִי אוֹתוֹ
חַי וְחֹזֵק וְנִכּוֹן וּמְנַחֵם.

כְּשִׁילֵדְתִי בְּלִי שֶׁמֶץ תְּכַנּוֹן לֹא יִדְעֵתִי
שְׁאֵנִי מִתְפַּלֶּשֶׁת בְּאֶפֶר הַחֶם
שֶׁל רַחֵל דּוֹדְתִי שֶׁעָשׂוּ מִמֶּנָּה סִבּוֹן
(כֶּךָ לְחֶשׁוֹ) וְשֶׁל בְּנֵה אֶהְרֹן בֶּן הָעֶשֶׂר,
לְשֶׁה מֶהֶם נִיחּוּחַ לְחֵי תִינּוּקוֹת,
תּוֹלֶשֶׁת מֶהֶם עֵינַיִם לַחֹת,
מְלֹאוֹת צָחוֹק וּמִתִּיקוֹת.

כְּשֶׁכָּתַבְתִּי שִׁירִים לֹא יִדְעֵתִי
שֶׁהֵם דּוֹבְבִים אֶת אָבִי הַמָּעוֹךְ,
הַשּׁוֹתֵק שְׁעוֹת בְּכֶרֶסָה, הַמִּתְבַּדֵּחַ,
אֶת תֵּם נְעוּרָיו הַנִּלְהָב וְאֶת חֲרָדוֹתָיו
בְּעִבְרִית שֶׁל סְפָרִים שְׁאֵהָב.

כְּשֶׁאֲנִי מִתְרַגֶּמֶת מִיִּדִּישׁ
הָאֵם אֲנִי מְחַזֵּרָה לְעֶצְמִי
אֶת סִבְתִּי דְבוּרָה?
עַל הַקִּיר מַעַל שְׁלֹחֲנִי
הִיא נִכְמָרֶת אֵלַי עֶכְשָׁו
בְּחֻצֵי חֵיוֹךְ נֹזֵהר, אֹטִי, אֵינְסוּפִי,
וְעוֹטֶפֶת אוֹתִי בְּמָה שֶׁחָסֵר לִי
תָמִיד.

רוסית

שָׁפָה חֲנֹפֶה מְלֵאָה הִתְרַפְּקִיּוֹת,
עֶסֶה דְּבִיקָה, מְתוּקָה, מְחַמֶּמֶת
שֶׁל מְלִים נִמְרָחוֹת, מִתְמַתְּחוֹת
בֵּין הָאֲצָבָעוֹת, בּוֹרָחוֹת
וְנִסְגָּרוֹת בְּצִנּוּרוֹת
שֶׁמַּעֲבֵר לְזִכְרוֹן.

כיסא

כלם רצים לתפס מקום.
כלם יודעים את המקום
של הכסא
על הבמה שפכו מגש נוצץ
מגשת להורים
בחגיגה.

ורק אני, קצרת ראות
אני מוצאת
את הכסא שלי.
הוא נעלם. נתפס בידי חזק ממני.
יהיה עלי לשרט, לדחף?

ומה יגידו ההורים שלי
כשימצאוני בחצר האחורית
רודפת חתולי רחוב?

פוליטיקה

"נאצי" ו"פרוטקציה" היו שתי המלים הלועזיות הראשונות
ששמעתי בלי להבין
מהילדה הפליטה שדברה במבטא פולני.
לשתייהן היה צליל עוקץ, מרעיל, מאים.
"יש לה פרוטקציה", אמרה הילדה הפליטה,
"כי אבא שלה הוא המורה לתנ"ך בכתות ההמשך".
לא הרשיתי לאבי להתקרב אל שעורי הבית שלי.
השתדלתי להרגיז את המורים, במיוחד את אלה שאהבתי.

"פרטיזנים" היתה המלה הלועזית השלישית. אני הייתי פרטיזנית
מגיל תשע. את שירי לא הראיתי לשום משורר ידוע.
נרתעתי בתעוב מכל קשר אישי עם הפרופסור השמן
שהשתוקק לפרש עלי כנפים,
ולעגתי בלבי לידידתי הדוקטורנטית, בעלת התסרקת הגבוהה,
שערכה מסבות למוריה ולידידיהם על מרפסת דירתה הצופה לנוף.
נשאתי לסופר עם ידידים ועם קשרים שאותם הרסתי לשנינו
ככל יכולתי כשכתבתי רשימות בקרת נגדם.

כעת קוראים לזה "פוליטיקה".
יש למלה צליל חלקלק ודביק.
סופרים ואחרים שאין לי ספק בישרם
בלעו אותה,
וגם אני מתרגלת.

5 אָפּיטאָפּים

1

פֿה נטמנה המְשׁוֹרֶרֶת חמוטל.
אֶת שְׁמָה קִנְתָּה בְּמִשְׁכָּה
מִשִּׁיר שׁוֹכֵב שֶׁל חַיִּים נַחֲמָן
בְּיֵאלִיק, בְּעַל כָּרְחָה, אָבֵל

היא לא אָכְלָה מִפְּרֵי הַסֵּל
וְאַגְלִי טַל לֹא שִׁתְּתָה בְּכָלֵל.
אֶת הַחְמוּטֵל עָלֶיהָ הִשְׁתַּדֵּלָה
לְהַעֲמִיס, וְגַם לְשֹׂאת יָכֹלָה

אולי הַכֵּל בְּגִלְל דְּמִיּוֹן הִצְלִיל
בֵּין "הַחְמוּטֵל" ל"חְמוּטֵל".
אָבֵל בְּרוּחַ בֵּין הֵה"א לַחִי"ת -

זַעִיר כְּמוֹ בֵּין נִיב לְשֵׁן חוֹתֶכֶת -
חֲתָרָה וְלִקְקָה בְּלִשׁוֹנָה כָּלִיל
אֶת מֶתֶק טַעֲמֵי הַחֹטָא.

פֹּה נִטְמָנָה מִי שֶׁקָּנְתָה הַכֹּל בִּיקָר
וְאֵת עֲצָמָהּ מְכָרָה בְּזוּל.
אֵת הַתְּמוּרָה קִבְּלָה בִּישָׁר
אֵךְ בְּזִבְזָה אֵת הַיָּקָר מִכֹּל.

פֹּה נִטְמָנָה אִשָּׁה זְכוּרָה לְטוֹב.
הָיָה לָהּ סֵדֶר יוֹם עָמוּס:
אֵת מֶה שֶׁאֲהָבָה עֲשִׂתָה בְּסוּף,
תְּחַלֶּה - אֵת הַמָּאוּס.

וְכֵךְ הִתְנַהֲלוּ חַיִּיָּה, מְלֵאִים חוֹבוֹת
כְּמוֹ עֲגֻלַת חֲצִיר, וְעַם כָּל הַכְּבוֹד
הוֹבִילוּ אֶת הָעֲגֻלָּה לְפָנֵי הַסּוּס.

פֹּה נִטְמָנָה אִשָּׁה שֶׁלֹּא הִגְשִׁימָה
רַבִּים מִחֲלוּמוֹת אִמָּה,
וּבִינֵיהֶם אֵת הַתְּכַנִּית
לְקִנּוּת לָהּ שֵׁם שֶׁל שְׁחָקְנִית.
אֵךְ עַל פִּי כֵן בִּפְנֵי עֲצָמָהּ
תָּמִיד נִצְבָּה עַל הַבָּמָה.

פֹּה נִטְמָנָה אֵשֶׁה שְׁלֹא יָדְעָה לְשִׁתֵּק.
 עוֹד כְּשֶׁהִיָּתָה תִּינָקֶת בַּת שְׁלֹשׁ
 הִיא פֶּטְפֶּטָה נוֹן-סְטוֹפ בְּלִי לְבָדִיק
 עִם הַקְּרוֹב וְהַרְחוֹק.

הַפֶּטְפוּטִים הִזִּיקוּ לָהּ עַד בְּלֹא מָתָם:
 בְּבֵית הוֹרִיָּה, בִּכְתָּהּ, עִם הַבָּנִים,
 עִם בַּעֲלָהּ וְהִילָדִים. בְּכָל מְקוֹם
 הַשְּׂאִירָה נַעֲלָבִים וַחֲפָצִים לְנֶקֶם.

עֲכָשׁוּ סוּף-סוּף הִיא לֹא אוֹמֶרֶת כְּלוּם.
 וּבְכָל זֹאת כָּל מֶה שֶׁכָּתְבָהּ
 מִמְּשִׁיךְ, כְּמוֹ קוֹל עָמוּם שֶׁל רוּחַ,
 לְשֹׂאת בְּאֲזִינֵיכֶם נְאוּם.

איך?

איך התגלית בי, שמחה?
איך במלואך ככה לי -
שהייתי ילדה מתאמצת מאוד
למתח שפתיים
מול מראות ומול מצלמות,
לא מבינה איך אנשים מחיכים ולמה;
נערה עורת הייתי לכל מאורי הפנים;
אשה לחוצה, מוזרה לחיים הייתי,
מבינה את המות.

האם מתנה את, שמחה,
מסבתא וסבא שבאו לשהות
בתוכי בסתר,
ובאחור של ששים ושש שנים
מנסים לגרם שאצחק?

דיוקנים

1

חֲלִיל חֵי, חִיכְנִי, חֲנָנִי
חֲלִיל רֶךְ, שְׁחַחֲרִי, מְשַׁחֲרֵר,
מְתַלְתֵּל, מְתַפְתֵּל, מְסַלְסֵל
אֶת שְׂפַת הַנֶּהָר. אֶתָּה וְאֲנִי,
אֲנָא, אֶתָּה וְאֲנִי.

2

אֲלֵלִי, לֵאזֵן נַעֲלָם לָהּ הָרֹאשׁ הַפְּלִילִי?
מְשַׁחֲרֵר בְּעֶרְבוֹת בְּפַעַם הָרְבִיעִית
לְאַחַר חֻקִּיָּה וְעוֹד חֻקִּיָּה
לְחֻפְשֵׁת אֶהְבָּה עַד מְחֹר
מִנַּח עַל הַבֵּר
מוֹל כּוֹסִית מְשַׁתְּקֵת
עַד מְדִינָה נִגְדַּ עֲצָמוֹ
מְסַפֵּר, מְאָפֵר, נִזְהָר, מְסַדֵּר בְּחַיִּים -
עֵינַיִם מְתוֹת, עַפְעָפִים קְבָרִים,
מִבֵּט חוֹר מְחֹרֵר.

מתנפנפת גבוה מעל מגפיה
 נשאת בסערת הלוחה
 שדיה רתומים
 דוהרת ברחובות נכר
 בראש צבא אבירים
 על סוס ההזיה.

אשה קשוחה, מרשעת, חשוקת שפתים,
 בעינים מכוצות, עששות, מרות,
 ממרומי צוק צוארה
 כמו נשר או נץ בוחנת
 את הכאב המתקרב הישר
 מחשבת את הקץ
 בנחיריה המתרחבים ללא חת
 נוקבת את צבא הזמן באחת.

מבלוטות מתעוררות, מרפטות,
 על חזה שהכתם עד דכא בשמש,
 צצה פתאם מתוך עמק הבטן -
 מסלסלת כחוט של גבעול,
 ירקת עד ודחוסה כמו מגלה
 מתפוצצת על הפנים -
 שנאה משמרת.

כָּל הַזְמַן חָסֵר לָהּ מִשְׁהוּ
 בֵּין הַשָּׁפְתִים
 בֵּין הַיָּדִים
 בֵּין הַשְּׁדִים
 בֵּין הָרַגְלִים
 בֵּין חֲדָרֵי הַלֵּב
 הַקְרוּעַ.

כְּשֶׁפָּרָפְרִים מְסַחֲרִים אֶת שְׁעָרָי
 בְּגִדְלֵי מַעְגָּלִי תָּבֵל וּמְלוֹאָה -
 הוּא, וְרֹדֵד יִפְהַפֶּה!
 אֵל נָא תָּבוֹז לְאֶדְמָה
 וּלְכָל אֲשֶׁר יִנְקֶת מִתּוֹכָהּ
 אֵל תִּהְפֹּךְ סוּמָא
 לְקִיּוּמָהּ שֶׁל הַחֲמָה
 שְׁחֲמָמָה בְּגִחוּנָהּ אֶת גְּמָתָהּ.

אֵשֶׁה מְנַקָּה חֵלוֹן בְּתַנוּעוֹת
 שֶׁל חֲתוּלָה מְלַקֶּקֶת גּוֹר,
 שֶׁל צֶפּוֹר בּוֹנֶה קֵן
 שֶׁל חוֹרֵשׁ תְּלָמִים בְּשָׂדֶה
 שֶׁל כָּדָר עַל אֲבָנָיו.

גָּבֵר מִבֵּיט דֶּרֶךְ הַחֵלוֹן
 וְרוֹאֶה אֵשֶׁה
 עַל עֶקְבִּים גְּבוּהִים.
 אֲשֶׁתִּי אוֹבְסֵסִיבִית עַל נֶקִיוֹן,
 הוּא אוֹמֵר לָהּ וְקוֹרֵץ.

עֵינַיִם דֵּהוֹת מוֹעֲכוֹת
 אֲגוֹזִים מְסַכְנִים
 בְּלִחִיצַת מִפְצִיחַ כָּפוֹל
 וְהִשְׁפָּתִים, יְדִיוֹת מְנוּף
 שֶׁל פּוֹתֶחֶן שְׁנִתְקַע בִּפְקָק,
 מוֹנֵפּוֹת בְּזָרִיזוֹת
 כְּלָפִי מַעֲלָה
 לְחִיצַת
 חִיּוֹךְ.

בְּעֶפְרוֹנוֹת מְחַדָּדִים
 בְּצִבְעִים עֲדִינִים וְעִזִּים
 שָׁנִים עַל שָׁנִים
 מְצִירוֹת אָדָם.
 מְקִיפּוֹת אוֹתוֹ בְּמִסְגֶּרֶת זֶהָב
 אוֹ כֶסֶף, אוֹ עֵץ וּמִסְמָרִים.

אַחֵר כֶּךָ, בְּאוֹתָהּ סִבְלָנוֹת,
 הֵן מְחַכּוֹת אֶת שְׁפָתֶיךָ הָעֲלִינָה בְּתַחְתּוֹנָה,
 מְנַשְׁנוֹת מִשְׁהוֹ תוֹךְ כְּדֵי הָעֲבוּדָה,
 וּמִתְחִילוֹת לְמַחֵק, לְטִשְׁטֵשׁ.
 לְנֶגֶד עֵינֵינוּ הוֹלְכִים וּמַחְוִירִים הַצִּבְעִים
 עַד שֶׁהֵם נִמְוָגִים כָּלִיל, יַחַד עִם הַמִּסְגֶּרֶת,
 כְּמוֹ לִיפְסָטִיק תוֹךְ כְּדֵי אֲרוּחָהּ.

קְרוּעָה מְרַעֵב לְאַהֲבָה
 הִיא מְתַלַּבֶּשֶׁת בְּצוּרָה אַחֲרֵת.
 מְרַסֶּקֶת מְרַעֵב לְאַהֲבָה
 הִיא מְתַפְרָכֶסֶת וּמְתַאֲפָרֶת.
 בּוֹעֵרֶת מְרַעֵב לְאַהֲבָה
 תּוֹעָה בְּאַרְץ זָרָה
 שֶׁהִיא רְחוּבָה
 בְּקֶרֶת הַקֶּרֶה
 הִיא מְפַקֶּרֶת,
 מְפַקֶּרֶת.

בָּכָה זֶה,
 הִיא אוֹמְרֵת לִי בְּקוֹלָהּ הַמְכֻסָּף
 בְּשִׁהֲלָדִים וְהִנָּכְדִים הוֹלְכִים
 וְהִיא נִשְׁאַרֶת לְאַסֵּף צַעְצוּעִים,
 עֲטִיפוֹת שֶׁל מִמְתְּקִים
 וּמִחֻטִּים דְּקוֹת וְאַרְכּוֹת.

חמוד כִּילֵד שׁוֹכֵב
וְתָמִיד מָלֵא תֹאכּוֹן
הָיָה הַגִּבּוֹר שֶׁהַסִּפִּים לְהַתְחַתֵּן
כְּשֶׁסָּפְרָה לוֹ שֶׁהִיא בְּהָרִיוֹן.

הוא אָכַל בְּתֹאכּוֹן
אֶת הַשְּׂקָדִים שֶׁהִבִּיָּאָה אִמָּה
כְּדִי שֶׁתִּתְחַזֵּק קֶצֶת.
מִהַבְּטָטָה שֶׁגִּדְּלָה בְּצִנְצֻנָּת
הוא הִכִּין צִיָּפֹס בְּלִילָה,
כְּדֶרְכָּם שֶׁל מְלָחִים.
הוא טָגַן אֶת דְּגֵי הַזֶּהָב
כִּי הִיא אֲתָרָה לְשׁוֹב מִהַעֲבוּדָה
וְלֹא הָיָה מָה לֶאֱכֹל בְּבֵיתָ.

הִילָדִים אָהָבוּ אוֹתוֹ בְּשִׁנְעוֹן
כִּי הָיָה חָמוּד כִּילֵד שׁוֹכֵב
וְתָמִיד מָלֵא תֹאכּוֹן.

לאה גולדברג

ראי, כל הכנרת שרה לך הלל
זמזום קודח ומשק גלוי צוהל
קושרים לך כותרות של אור וצל
וכל דבורה שלא עברה בטל
בתלתליך הדלילים רוצה להסתכל
ולטפל בממחיות. איש לא שואל
האם חיה היא או מתה
ולמה התנכלו להמיתה
ומה היתה לאמתה.

שיר ערש

1

נְשִׁימוֹתֶיךָ הַשְׁוֹת
לְרַעַשׁ צְמָרוֹת בְּרוּחַ,
צְמָרוֹת מְשִׁתְּחוֹת,
נוֹשְׁמוֹת וּמְשִׁתּוֹת
לְנְשִׁימוֹתֶיךָ הַשְׁוֹת,
הַמְּשִׁיבוֹת עָלַי שָׁלוֹם.

2

כְּשֶׁאֲבוֹא אֵלֶיךָ לַמָּטָה
לְחַשׁ לִי בְּלִשׁוֹן הַיָּם
לְטַף אֶת כְּתָפִי בְּשִׁפְתֵי הַטֶּפֶח
רוּץ לְקֶרְאָתִי עַל הַחוּל הַנִּכְנָע, הַנֶּרְטָב
בְּגֶשֶׁם
לוֹשׁ אֶת רֵיחַ הָאֲצוֹת
שְׁהִייתִי שְׁרוּיָה בּוֹ
לְפָנַי שְׁעָלִיתִי.

לָחֶם כֶּהָה חֶם מִהַתְּנוּר
 עִם צְמוּקִים
 שְׁאֵנִי תוֹלֵשֶׁת בְּנִשְׁיָקוֹת
 מִהֲלֻחִים, מִהֲפָה, מִהֲצֹאָר
 מִהֲכַתְּפִים, מִהֲפִטְמוֹת, מִהֲטָבוֹר,
 וְגַם מִהֲקַעַר שֶׁל כֶּף הָרָגֵל הַשְּׂמָאלִית.

לא התקרבת אלי במלים,
לא חברת שירות,
לא קנית דורון.
רק עשית תקון לשעון
ונקוי צנורות.

התקרבת אלי בלי שום הקרבה.
זאת אהבה?

מאחרת, כאלו פושרת,
לא בצמרת, לא מסחררת לא מצמרת.
אז מה כן?

טוב, מאפשרת, מפשרת, פותחת
משהו בצורה אחרת.

כְּשֶׁעָלִיתִי אֶל הַחֹדֶר שֶׁל הַגָּבֵר הַקָּטָן
בְּלֵילָה, בְּיוֹם חֲרָפִי מְאֹד, רְטֹבָה מְגֻשָּׁם -
הָאֵם הָיִיתִי קָרֵבָן אוֹ צִיד?
עֲמַדְתִּי מוֹלֹךְ וְלֹא אָמַרְתִּי כְּלוּם.
הָיִיתִי עֲטֹלֶף רֹטֵב בַּמַּעֲרָה.
עֵינָיו פָּרְטוּ עַל פָּנַי כְּמוֹ עַל קֶשֶׁת בִּשְׁמַיִם
וּשְׁפָתָיו הִחְתּוּכוֹת הִתִּירוּ שְׁרוֹךְ שֶׁל מִתְנָה.
לְאֵט-לְאֵט, כְּמִהְפָּנֹט, הוֹרִידוּ יָדָיו אֶת הַמְטַפֶּחֶת מֵרֹאשִׁי -
מְטַפֶּחֶת מָשִׁי עִם דְּגֻמָּה שֶׁל תַּחֲרִיטִים.

אַחֲרֵי שָׁשִׁים שָׁנָה נִזְכַּרְתִּי
בְּיָדָיו הָרוֹעֵדוֹת
בְּהֵבֵל שֶׁעָלָה מִשְׁעָרִי
וּבִהֲתַמְכְּרוֹת הָעֵקֶשְׁנִית.

אל חדרי ליבך

1

אל חדרי לבך חדרתי בערמה
של חתולת רחוב מגרשת
חומקת בין רהיטים לא מכרים
מחפשת מקום סמוי מן העין,
מקום נוח להמליט גורים סומים.

2

כמו תרנגלת שחוטה
רצתי בלי ראש, בזיגזג,
אל בור הכאב השחור, המוזר

כשלא ענית לטלפונים שלי
מהטקס שבו העניקו לי
את הפרס על מפעל חיי.

3

הפך את בתוכי
כמו בקלשון
דחף, חפר, הלך.
אני רוצה לישון.
מחר אשכח.

52

תלונה

1

עַל שְׁטִיחַ אָדָם
אֶת שׁוֹשְׁנַת מַחֵי הַלְבָּנָה
לֶךְ אֲרֻגְתִּי יוֹם-יוֹם
לִילָה-לִילָה
לְמַעַן תִּהְיֶה אִישׁ מַצְלִיחַ.

וְאַתָּה בְּאֲרִיג מָה רְאִיתָ?
רַק נְחָשִׁים יִרְקִים
שֶׁל קִנְאָה.

2

הַהֲבָעָה הַטְּפָשִׁית עַל פָּנָיו שֶׁל הַגָּבֵר הַזֶּה
הַנוֹשֵׂא זֶר שׁוֹשְׁנִים עֲטוּף נִיר צְלוּפָן
בְּעָרֶב שַׁבָּת, יָדוֹ מוֹשְׁטָה, כְּמוֹ הִיָּה נוֹשֵׂא דָגָל -
מָה מְכַמֶּירָה הִיא, וְכִמָּה הִיא מְכַאִיבָה.

חשק

1

כִּמוֹ לַיְלָה אֶפְפֶּתְ אוֹתִי כָּלִיל.
קוֹם אֵלַי. הַתְרוּמָם אֶל מוֹלִי.
חֲזֹרְתִי אֵלַיִךְ מִכָּל הַיְרִידִים.
אֵיךְ הַשְׁתַּחֲלֶתָ לִי בַּיְרִידִים?

2

גְּמִישוֹתוֹ הַמְּפֹאָה שֶׁל חֹלֶל הַבֶּטֶן
גְּמִישוֹת הַהֶקֶף שֶׁל הַנֶּרְתִּיק
גְּמִישוֹת הַנְּחֹשׁ הַצּוֹמַח מִחֶלְצֶיךָ
לְעֻמַּת הַקֶּשֶׁי הָעֶקְשָׁנִי
שֶׁל הַגְּלָגֶלֶת.

3

בְּאַפְלָה כָּל אִשָּׁה סָלַע
נָטוּי עַל בְּלִימָה
מִלֹּא דָּבֵשׁ.
בְּאַפְלָה כָּל אִשָּׁה
יָפִי חֲדָשׁ
נוֹפֵל אֶל הַלֹּא הָאֵפֶל.
וְאַתָּה, עַד מָתִי תִתְעַצֵּל?

בֹּא נִתְחַתֵּן, חֲשׂוֹק,
תְּהִיָּה עֵינַיִם שְׁלִי,
אֶהְיֶה לָּךְ אֵף.
תָּבִיא יְרָקוֹת מֵהַשּׁוֹק
אֲנִי אֲבַשֵּׁל גְּרִיסֵי פְּנִינִים
נִלְדָּה פֶּה מְשֻׁתָּף
שִׁיִּצְחָק עַל כָּל הַפָּנִים.

הַקִּיץ, כְּמוֹ לְהַכְעִיס, הַחֲטָמִיּוֹת בְּגָנִי
הַדּוֹרוֹת כְּנֻעֲרוֹת עֲשִׂירוֹת בְּנִשְׁף רֹאשׁוֹן,
מִתְגַּנְדְּרוֹת בְּגוֹנֵי וָרֵד, לְבֶן וְסָגֵל,
מִתְנַסְּסוֹת עַל כּוֹתְרוֹת עֲמוּדִים זְקוּפֵי קוֹמָה.

לְמָה חֲשַׁבְתִּי לִפְנֵי שָׁנִים לֹא רְבוֹת:
אִם אֶצְלִיחַ לְגַדֵּל חֲטָמִיּוֹת בְּגָנָה
וְאֶחָדֵל לְהַתְעַקֵּשׁ עַל וָרָדִים,
סִימֵן שְׁתַּחֲזֹר?

אני לא מוותרת

בְּכָבִישׁ הַמָּהִיר הַמְדַּבֶּרָה
כְּשֶׁאַתָּה שְׁקוּעַ בְּשְׁלִיטָה בַּהֲגָה
אֲנִי מְצִיצָה בָּךְ בְּאֶלְכֶסוֹן
בְּמִבְטָשׁ שֶׁל צִיד נְמָרִים,
תָּרָה אֶת צְדוּדֵי־תֶדֶד הַמְּאַבְנֶת,
הַמְּאַבֶּקֶת, הַקְּפוּצָה,
מְשַׁעֲנֶנָּה אֶת עֶרְפִי הַמְּכַוֵּץ
וּמְטַשְׁטֶשֶׁת מְקוּד
אֲנִי עוֹקֶבֶת אַחֵר מִיִּשְׁהוּ שֶׁהֵיִיתָ
לִפְנֵי חֲצִי מֵאָה.

הִנֵּה הֵם, עֲקֵבוֹת מְחוּקִים
שֶׁל שׁוֹכְבוֹת זְרִיזָה, מְתַמְרָנֶת.
הִנֵּה הֵדֵי נְשִׁיפוֹת שְׂדוּל
עֲקָשׁוֹת, נְחוּשׁוֹת, נְבוֹכוֹת,
שֶׁל גֶּבֶר מִיָּחָם.
הִנֵּה, בְּמִשְׁקָפִי שֶׁמֶשׁ יִרְקִים
הַחֲלוּם שֶׁלֹּךְ לַהֲיוֹת טִיֵּס.
אוֹפִנּוּעֵץ. אֱלוֹף טִנִּים.

הוּא, כִּמָּה חֲמוּד הַנֶּעֶר הַזֶּה
עִם מִשְׁקָפִי הַשֶּׁמֶשׁ הִירְקִים
שֶׁעֲדִין מְכַסִּים אֶת עֵינָיו
מִתַּחַת לְקַמָּטִים וְלִקְרַחַת!
לְבִי יוֹצֵא עֲכָשׁוּ מִמֶּנִּי
וְהוֹלֵךְ אֵלַיךְ
לְתַבֵּעַ אֶהְבָּה.

אלכוהול (פזמון)

נִשְׁקָתִי לְכוֹס
שְׁמֵמָנָה שְׁתִּיתָ אֶתְמוֹל
אֶלְכוֹהוֹל.

הִדְקָתִי אֶת פִּי לְזִכּוּכִית
עֲצַמְתִּי עֵינַיִם כָּלִיל
וְנִשְׁקָתִי לְכוֹס
שְׁמֵמָנָה שְׁתִּיתָ אֶתְמוֹל
אֶלְכוֹהוֹל.

אֶת שְׁמֵךְ אִמְרָתִי
הִדְקָתִי שְׁפָתַיִם
חֲמוּזֹת לְזִכּוּכִית
עֲצַמְתִּי עֵינִי
וְנִשְׁקָתִי לְכוֹס
שְׁמֵמָנָה שְׁתִּיתָ אֶתְמוֹל
אֶלְכוֹהוֹל.

תִּקְעָתִי שְׁנַיִם בְּכוֹס
כְּשֶׁאִמְרָתִי שְׁמֵךְ
הִדְקָתִי שְׁפָתַיִם
חֲמוּזֹת לְזִכּוּכִית
עֲצַמְתִּי עֵינִי
וְנִשְׁקָתִי לְכוֹס
שְׁמֵמָנָה שְׁתִּיתָ אֶתְמוֹל
אֶלְכוֹהוֹל.

הכּוֹס הַשְּׁבוּרָה
וְהַדָּם עוֹד בְּפִי
הַבּוֹכָה אֶת שְׁמִי
וְנוֹשֵׁק אֶת הַכּוֹס
שֶׁמִּמֶּנָּה שְׁתִּיתָ אֶתְמוֹל
אֶלְכוּהוּל.

ואדי בהרי אילת

דממת יום כפורים נצחי לטושה על זכוב דבק זעה.
צלע צוק שרועה בצורת עיר מפצצת, כתושה,
שרופה עד שחור במלחמת טרום העולם.
בריאה מתנשאת, מתנפרת להרי בשר מאבנים,
מדממים חמש מאות מיליון שנים, שנכתרו משוקיה.
צמיחה מלוחכת אפרורית מפיקה נסים סגלים זעירים
של קיום עמיד, רציני כמו עיני ילדים.
ארצי האכזרית. אני ממך.

שמחתי באומרים

בתחנה המרכזית
פתאם זמזם לי,
כמו צלצול של טלפון ניד,
כמו שריקה מכרת מאז -
האנחנו שפחלץ.
נולד לי עכשו "אחנו" מחבק
בתחנה המרכזית, מיזע,
חשוף בטן, מגזם באזורים רכים,
זרוק, עדתי, גזעי מכל הגזעים.

שיעור זהות

אני מכאן. הורי נולדו בגולה.
הם קראו למדינה יהודית "גאולה".
נולדתי לעברית המרבעת, הזקופה, הרעבה
וזאת היתה סבה לגאולה.

נולדתי בקבוץ. הלכתי יחפה.
ל טוב ולמיטב גדלנו יחד כמו אחים,
הבנות עם הבנים, עם השמחה והפחדים.

לא היה שם בית כנסת,
אבל ערב שבת היה זמן מיוחד:
אחרי מקלחת חמה כלם עד אחד
היו לבושים חלצות לבנות
שהגיעו מנהצות מהמכבסה המשתפת,
ובערב פסח קצרונו את התבואה החדשה.

החבר שהיה בתפקיד הכהן הגדול שאל: בא השמש?
וכלנו ענינו: בא! הוא שב ושאל: האקצר?
וכלנו ענינו: קצר!
אחר כך התאספנו לחגג את הסדר
והיינו ביחד מאד. מאד בקרבה.
לא חשבנו שמה שעשינו היה יהודי.
לא חשבנו שזאת סבה לגאולה.

אָנִי מִכָּאָן. כָּאן "שְׁלוֹם" הוּא פְּגִישָׁה וּפְרִידָה.
רַב הַנָּשִׁים מְדַלִּיקוֹת כָּאן גִּירוֹת בְּעָרֵב שַׁבָּת.
שְׂבוּעַ אֶחָד בַּשָּׁנָה קֶשֶׁה לְהַשִּׁיג כָּאן לֶחֶם בְּרַב הַמְּקוֹמוֹת.
יוֹם אֶחָד בַּשָּׁנָה דְּמָמָה שֶׁל מְדַבֵּר מִשְׁתַּקֵּת אֶת רַב הַתְּנוּעָה.
שְׁנֵי יָמִים בַּשָּׁנָה קוֹל הַצִּפִּירָה הוּא שְׁפוּד שֶׁל אֵשׁ
רוֹצֵעַ לִכְבּ.

עִם לֹא גְדוֹל וְלֹא רַב
חַי בְּמַדִּינָה יְהוּדִית
הַיְחִידָה
אֲשֶׁר נֹאֲהָב
לְטוֹב וּלְמִיטָב

וְזֹאת סִבָּה לְגִאָוָה
גַּם עֲכָשׁוּ.

סבלנו ביחד

"סבלנו ביחד" אמרה לי אגנישקה
שתרגמה את שירי מלשון הקדש.
"סבלנו ביחד מהפשיסטים
וסבלנו ביחד מהקומוניסטים",
מנתה בנעם את אויבינו המשתפים.
סדק נבקע במחי.
קשה יותר להסביר לג'מיל ידידי
מג'בל מכפר
איך הייתי פליטה
ביפו

בקיץ 1948

ואיך קברו את אחי בשיך באדר
בקבר זמני, בקומה השנייה מתוך שלש
כי לא היה אז בית קברות בירושלים,
ולמה בכלל קורים דברים כאלה
זה כנראה ברור למישהו.

הבית שלנו

"רמו אותם והרגו אותם", אמרה לי הזקנה הפחוטה,
בקול רוע נחת וצער על הבריות העלובות, קצרות הראי.
כן, היא ידעה מי היו בעלי ביתה הקודמים,
בנעוריה אפלו עבדה אצלם בחנות. מי יאמין.
כן, זאת מזוזה. מלה מצחיקה. את זה הם נשקו.

"בעלי המנוח שוטר היה", לאטה באזני
כשהלכה אחרי למרתף ולעלית הגג,
שהכרתי מהספורים של אמי לפני השנה
על הפוגרומים,
"והבית רשום על שמנו כחק".
כעת היה קולה חלול וקר כמו קנה רובה.

למי אספר שבתאי שאלה
אם אוכל לסדר לה אזורחות פולנית?

כיסא הבושה

אֶצְלֵנוּ בְּסֻלּוֹן הָיָה כִּסֵּא קָל
עִם מִסְעָד מְעַקֵּל
וּמוֹשָׁב מְקֻשׁ קְלוּעַ
מַעֲשֵׂה חוֹרִי.
אִישׁ לֹא יָשָׁב עָלָיו.

בִּיָּפוֹ 1948 כְּשֶׁכָּלֵם לְקַחוּ
שְׁטִיחִים וּפְסָנְתִּים שָׁלָל
חֲמֻדָּה אוֹתוֹ אֲמִי,
שֶׁבָּנָה אָךְ זֶה נָפַל בְּדֶרֶךְ לִירוּשָׁלַיִם,
אֲמִי הִשְׁכֹּלָה בְּלָה מֶאֶז וּלְתַמִּיד,
אֲמִי הַמְקַמֶּטֶת מִשְׁמֵשׁ וְעַמָּל,
אֲמִי הַחֲמֻדָּנִית, הַמְשַׁקֶּרֶת, הַשְׂמָנָה.

כָּל הַבוֹשָׁה שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל
יִשְׁבָּה אֶצְלֵנוּ בְּסֻלּוֹן, בְּשֻׁכּוֹן הַדֵּל,
עַל הַכִּסֵּא הַקָּל, הַמְעַקֵּל.

כְּשֶׁהִשְׁכַּחַת חוֹפֶפֶת אֶת פְּאוֹת כְּבִישֶׁיהָ
וּמַחְרִישָׁה כָּלִיל אֶת הַקְּשָׁרִים בְּתֵלְתֶיהָ
כְּשֶׁהִקְמָטִים בֵּין הָרֵיחַ מַתִּישָׁרִים קֶצֶת
וְהִיא נֶעֱטָפֶת הַקְּשָׁבָה שְׁקוּפָה
הוֹלֵךְ וְנֹרֵקֵם בְּזֶהָר הַמְּהוּוֹה שֶׁל כְּפֹתָהּ
קוֹלּוֹ הַמְּסֻלָּסֵל, הַיִּשְׁנוֹנִי, שֶׁל הַמוֹאֲזִין,
זוֹחֵל וּמִזְדַּקֵּף כְּבִתּוֹךְ שֶׁגָּרְתוֹ שְׁלוֹ
שְׁהָרֵי גַם בַּחֹל הוּא מִן הַנִּתְקִין
מִשְׁתַּחֲלֵל בְּעוֹרְקֵי תִקְשָׁרֶת מִתְמַכְרֶת,
מִתְעַרֵּב בְּמוֹפְעֵי קְלִסִּיקָה וְזֹמֶר עִם
קְלוּעַ בָּנוּ כְּמוֹ שְׁרִיגֵי מְטֶפֶס
נִקְלָט בְּקוֹלוֹת תִּינוּקוֹת נוֹשָׁמִים שִׁיר
מִן אֹוִיר שֶׁל עִיר כְּבוֹשָׁה מְכַבֵּר.

לשאת

אֵין לָנוּ צַרָּךְ בְּתוֹרוֹת
אֵין לָנוּ צַרָּךְ בְּסִסְמָאוֹת
אֵין לָנוּ צַרָּךְ בְּשִׁטּוֹת
רַק אֶת הָלֹא אֲנַחְנוּ צָרִיכִים
לְהַבְעִיר כְּגֹדֶר שֶׁל אֵשׁ סָבִיב בֵּיתֵנוּ
בְּאֵשׁ חַיָּה אֲנַחְנוּ צָרִיכִים
לְחַקֵּק עַל יְדֵינוּ וְעַל לְשׁוֹנֵנוּ
אֶת הָלֹא תַעֲשֶׂה אֲנַחְנוּ צָרִיכִים
לְשֹׂאת.

גלגלי ההיסטוריה

הוי אתם שמנסים להזיז את גלגלי ההיסטוריה
בדלק מטוסים, באש קטיושות, ברשורש שטרות, באיומים
ולא מבינים למה היא מתגלגלת לכם אחורנית,
מרשעת ומשנה כאשה לפני המחזור, דורסת כמפלצת -
מתי תריחו את הריח המר של הדלק האמתי,
שהניע מיליונים אל מותם ואל חייהם,
דלק עתיק כמו קין וכמו אבשלום
שהאוקטן שלו יכול במכת מלה אחת
לשלף, לשרף, לערף, לטרף
את כל כדור הארץ וקלפיו -
הדלק המרעל של העלבון.

משהו קרה

משהו התרוקן פתאום.
מהו הקול החלול שאנו שומעים?

משהו מרשרש למראשותינו.
האם על ניר כסף אנו ישנים?

משהו נסדק.
האם זה עקב רגלנו?

משהו נרקב.
האם בין שנינו?

משהו קרס.
האם זה ביתנו?

אחיות

"סיסטר" היא קראָה לי,
העוזרת עגלת הפנים מבית ג'אלה.
לחליפה המחטת שפשטה לפני העבודה
היה גמור משלם וכפתורים מצפי בד זהה.
היא גנבה לי עט נובע עם צפוי פסיפס צדף
שנפתח משני הצדדים, תוצרת ורשה 1932,
ירשה מכמירת נפש מסב שלא זכיתי להפיר,
והתעלמה מהגבר הזר
שבקר אותי ועשה
כאלו אני לבד בבית.
אחר כך הזמינה אותי ואת בעלי לבקור
משפחתי. ילדיה הביטו בנו
כאלו לא היינו בני אדם.

בשדה התעופה

בשדה התעופה מאד נעים
מחליקים, מחכים,
נעים עם המדרגות,
קונים
בדיוטי פרי
דברים מיתרים.
עוברים
מסתכלים
לא מסתפקים בפחות
ממה שיש לאחרים
נלעסים כמו מסטיק
שאבד את טעמו
ומדבק בסתר
מתחת לספסל
כדורים אפרים
נשארים.

כוס

1

כְּשֶׁכּוֹס נִכְוִית
וְנִסְדָּקָת
מִשֶּׁהוּ מִתְבַּקֵּעַ בָּהּ
בְּשֶׁקֶט מִתְכַּתִּי,
בְּקוֹל שֶׁל נְפִילַת מַחַט.
הַכֹּל כּוֹאֵב לָהּ מִבְּפָנִים
מוֹשָׁן וְקוֹרֵעַ דָּבָר מְדַבֵּר
בְּמַעֵי הַדְּקִיקוֹת
הַמִּתְפַּקֶּקֶת
וְנִבְקָעַת,
מִתְפַּרֶקֶת וּמִתְנַפֶּצֶת
לְרִסְיֵי תְּמִיד.

2

כָּכָה זֶה יִקְרָה, לֹא בְּכוֹנָה,
כָּמוּ כּוֹס שֶׁנִּשְׁמָטָה מִיָּדִים
שֶׁרָשְׁלוּ מִשׁוֹם מָה, וְעִכְשָׁו
יֵשׁ לְנִקּוֹת אֶת הָרִצָּפָה
מִהַנְשַׁפֵּךְ -
כָּכָה חַיִּי.

ליקוט עצמות

אל תתלה על לוח המודעות את געגועיך
מאכל לעוף היום ולחית הלילה.
קבר אותם בבור. שפך סיד.
הנח לתולעים שיכרסמו
את החיוך ואת הקול האהובים.
קבל את חבוק המנחמים בתודה.
פתח את הקבר כעבר שנה.
לקט את העצמות.
אסף צרור זרדים לבנבנים.
שורף הכל ליד הנהר.
שאף את ריחות העשן, הסוף, המים, הפרחים,
שתה דם ענבים ונסה לשיר.
תן למנחמים חבוק.

אבל

גם אם אֶעֱקֹר אֶת עֵינַי מִתּוֹךְ אַרְבוֹתֶיהֶן
וְאֶשְׂרֶה אוֹתָן בַּחֲמֶר חֲטוּי
לֹא יוֹסֵר מִהֶן הַמֶּרְאָה הַהוּא שֶׁל
מִחַ מַעֲרֹבֵב בְּדָם בְּנֵי וְשִׁבְכֵי עֵצִים עַל שְׁטִיחַ הַסֵּלֶוֶן,
הַחֲוֵרוֹן הַמַּחְרִיד שֶׁל פָּנָיו
וְהָאוֹר הַמָּלֵא שֶׁבּוֹ הוּא שְׂרוּי יִמְשִׁיךְ
תָּמִיד לְאֶכָּל מִבְּפָנָיו גַּם אֶת חֲלָקֵי הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר.

מִבְּחוּץ אֲנִי מִמְּשִׁיכָה לְהִתּוֹכַח,
מִתְּעַקֵּשֶׁת לְהוֹכִיחַ לְעוֹלָם כָּלוּ וּלְעֵצָמִי
שֶׁאֵכָּל הוּא תִּהְלִיךְ
שְׁמִסְתִּים בְּלִקּוּט עֲצָמוֹת,
וְהוֹכוֹת עוֹזֵר לִי עַד גְּבוּל מְסָיִם,
כְּמוֹ הַתְּעַמְלוֹת בּוֹנֶה עֵצִים.

לא לי

חודרת באמצע שנת צהרים
אל מרכז מועקת קיץ
מזרחי, חם מעל לממצע
כמו שפוד מהקצע צורמת
זעקת יאוש של גוזל עורבים
מכער, שהוריו מתנכרים לו,
עסוקים בודאי,
נוכרים בודאי
בבשר הגוסס של טרפם -
מה לי ולו? מה לי גסיסתו?
מה לי עצמותיו וגופו?

די, אלהים, מה לי ולצריחתו?
מתי שמעתי אותה איפה
השמעתי מה גרוני
צורח "לא" באמצע השנה
שנטרפה ללא תקנה?

שיר פשוט

חַיִּיךְ
וּמִתְמַסֵּר
קָם
הַיֶּלֶד
מִשְׁנָתוֹ
כְּמוֹ
מִמּוֹת
נָעִים.

אֵלֵּי!
אֱלֹהֵי!

הַשֶּׁבַע
לְחַיִּים
אֶת הַיֶּלֶד!

הַשֶּׁבַע
אֶת הַיֶּלֶד
אֵלֵּי!

חלום אחר

מי הברכה הקרירים
מלאו את כל החלום
באלפי לטופי קטיפה
כשלמדתי את ילדי המת לשחות
מתחת לדממת המים.

נוכעים היו גלי המים הקטנים
מעניי בענרון רזה, שכור,
וחלקלקים היו כשמן המור.
ילדי היה חבוק בי,
פולט פניני בועות רכות מראותי.

איך נשמת פתאם מידי?
איך נבלע בבור החמים, האלם?
איך יכלתי להרשות לו לטבע?

בידוק

כל־אחר יד, בְּחִינוֹךְ יְדוּעַ מֵרֹאשׁ
פְּתַחְתִּי אֶת מִגְרַת הַכִּפְפוֹת בְּכַנִּיסָה לְקִנְיוֹן לְשֵׁם בְּדוּק.
מִסְמְכֵי רְשׁוּי, אֲשׁוּרֵי מוֹסָךְ, טְפוּלֵי רֶכֶב מְסוּרִים.
כְּשֶׁהַבּוֹדֵק נִגַּשׁ לַמְטָעַן הָאֲחֹרִי עֲצַמְתִּי אֶת עֵינֵי
וְהִתְחַלֵּתִי לְצֶרֶחַ כְּמוֹ אִשָּׁת עוֹרֵב שְׁגוּזָלָה נָפַל מִהַקֵּץ
וְהִתְנַפֵּץ עַל הַמְדָּרְכָה.
הוּא טָרַק אֶת הַמִּכְסָה וְאָמַר לִי "תוֹדָה"
בְּקוֹל חֲנוּק.

מצווה על המת

"מצווה על המת שישתכח מן הלב",
אני אומרת דברי כבושין לבני הקטן
שכבר שלשים שנה לא מתפורר,
לא מתבגר.
הוא היה נער נבון מאד. לא סרבן.
התורה צוהנו לאהב. לכבד. לא לחמד.
וגם מצוות מעשיות רבות שאינן מעבר ליכולתנו.
למתים יש רק מצווה אחת: להשתכח,
והם מתקשים מאד לקימה.

כְּשֶׁאָקִיא לְבֶסוֹף אֶת חַיִּי, מִי יָבוֹא לְנֶשֶׁק אוֹתִי?
לֹא אָבִי, לֹא אִמִּי
שָׁגַם בְּחַיֵּיהֶם לֹא הָרָאוּ לִי צוּרַת נְשִׁיקָה.
לֹא וְלֹא, יְלָדִי!
חֲלִילָה לָכֶם לְשֹׂאף אֶת רַעַל פְּנִימִי.
יְדִידִי יִטְפְּלוּ כִּיכְלָתָם, לֹא יִנְשְׁקוּ בְּמִוֶּת.
הֵאֵם בְּכַפּוֹת רַגְלִים רְכוּת יִטְפֹּס חֲתוּלִי עַל פָּנַי
וְיִלְקֹק אֶת חֲטָמִי הַקּוֹפֵא בְּלִשׁוֹן מְחֻסָּפֶסֶת?

הוּא, בּוֹאוּ אֵלַי, צִלְלִי אֶהוּבִי הַדְּהִים -
שְׂחָמִים וְלִבִּנִי עוֹר מְנַמֵּשׁ, כְּרֶסֶתָנִים וּגְרוּמִים,
רָעִים וְעֶקְשִׁים, עֶקְוָדִים וּבְרָדִים, מְתָרִים וְאַסּוּרִים
בְּשִׁמְיַכַת נְשִׁיקוֹת פְּרָחוֹנִית כֶּסֶף אֶת שְׁפָתַי
וְאַמֵּס.

נשיקה

אֱלֹהִים מְנַשֵּׁק אֶת הַגּוֹסֵס בְּאַמֶּץ חֵם וְרִיחָנִי
הוּא מְלַקֵּק בְּלִשׁוֹנוֹ אֶת עַפְעָפִיו, אֶת לְחֵייו,
אֶת נְחִירָיו, אֶת שְׁפָתָיו, אֶת חִכוֹ וְאֶת כָּל אֵיבָרָיו.

אֱלֹהִים נוֹשֵׁף עַל רִיס חֵייו שֶׁל הַגּוֹסֵס
בְּמַגְלֶשֶׁה שֶׁל קֶרֶן הַשֶּׁמֶשׁ
שׁוֹכְנֶנְסָה בְּבִקְרֵי דֶרֶךְ הַתְּרִיס,
שֶׁם פְּרוּרֵי הָאֶבֶק עוֹלִים לְאֵט.

המוץ אשר תדפנו רוח

המץ אשר תדפנו רוח כשהוא עץ
ומתחבט אל הגבהים כמו מטרף
המץ הריק מכל, קצוץ הפנה,
זוכר, זוכר את הגרעין הרך, הנעטף
שהתנפח פעם בחבו כמו חלב
בשד, צמח והתנשא, גבוה ורחב
כמו עץ על מים -

איך התקשח, איך עזב.

אין לאדם גבעול, לכן הרקבון
מתחיל באצבע האמצעית של הרגל,
מתחת לצפרן, בצורת תפירה
שמסתירה התפוררות זעירה,
לא קימת למי שטרוד
מכדי להתעניין בכפות רגליו
במשך שנים,
לחי את ניחוח הרגע הבוער,
חרש לזמזומה של התשישות
ולזמרת המזמרה.

ביום הכיפורים

ביום הכפורים הזה
כשהאור קריר
ומתיר נדרים
אבקש מחילה מעצמי
ומכל היקרים לי
על שגעון הכנות
ועל התשוקה הפרועה
לצדק ולדיוק.

אתחנן לסליחה
על הצריחה העוורת
התמידית לאהבה,
על הצרצור המטרף
של צרצרים כארבה
שרוצים ורוצים ורוצים
לטוף ונחבוק.
אכה על חטא ההתמכרות
לאשור, לשבח, להתפעלות -
כן, במיוחד לדברי התפעלות
מפי אנשים שאינני מכירה
ועל חטא אמונתי הטפשית
שמאמצי להשביע רצון ולשמח
יעשו טוב, יביאו אשר.

באגרופי אטפח על חזי:
אשמתי, חטאתי, פשעתי
באשליה המשגעת
שאקבל כל מה שמגיע לי
בבת אחת.

שיר אישי

תצַעֲקִי! אֵין לְךָ בְּרָרָה.
הִגִּיעוּ מַיִם עַד הַפֶּה וְהַנְחִירִים,
הַדָּגֵל שְׁחֹר וְרֹחוֹק
וְאַתָּה – לָמָּה נִכְנָסְתָּ לְבִדְדִי לְעֵמֶק?
עוֹד מַעֲט אַתָּה תָּמוּתִי כָּאֵן.
אַתָּה מִמָּשׁ בְּצָרָה.

וְהִרִי אַתָּה יוֹדַעַת לְצַעֵק
בְּזִכּוֹנִי כְּמוֹ גְּבוּרָה.
וְהִרִי אַתָּה יוֹדַעַת לְצַעֵק
בְּכֶתֶה בְּצִוְחַת חֲצוּצָרָה.
וְהִרִי אַתָּה יוֹדַעַת לְצַעֵק
עַל הָאֵי-צֶדֶק שֶׁל הַמּוֹרָה.

אֲנִי יוֹדַעַת, אָבֵל לֹא לְעִזָּרָה.

למדתי לחיות בנוח

למדתי לחיות בנוח, בלי להלחם
ביקרים לי ביותר ובעצמי.
למדתי עד מאחר בבקר לנמנם
ולהמנע מלחדד את חלומי.

אני עונה על צעקות בטון יבש
ובנעם מלטפת קצר רוח ואולת,
נזהרת מקלבים, ולא לכל דורש
פותחת את הדלת.

רק לפעמים אני מול קיר ישן
של ערפל אפר, גבוה ועקר
שזז ומתקרב אלי ישר
ומלבדו אין שום דבר.

בעניין הכעס

לְחֹלִים סוֹפְנִיִּים
רוֹפְאִים מְמַלִּיצִים לְהִמָּנַע מֵהַכָּעַס וּמִשִּׁיחוּ.
אָבֵל פְּסִיכּוֹלוֹגִים, מְשׁוֹרְרִים וְשִׁדְרָנֵי טְלוֹיִזְיָה
כְּמוֹ חֲפָרָפוֹת עִוְרוֹת
טוֹרָחִים בְּחָרִיצוֹת לְחֹדֵר אֶל מַעֲמָקֵינוּ, לְהוֹצִיא
עֲרֻמוֹת מְסֻאָבוֹת שֶׁל מַחָאָה וְהִתְמַרְמְרוֹת
מִבֵּין אֲצָבָעוֹת רִגְלָיו שֶׁל שִׁיחַ הַיָּרְדִּים הַזֶּקֶן,
וְלִבְנוֹת מֶהֱן פִּיִּרְמִידוֹת מִהֲבִילוֹת שֶׁל זַעֲר־תְּרֻבוֹת.
לֹא תוֹכֵל לְלַכֵּת בְּלִי לְדֶרֶךְ עַל עֲרֻמָּה אוֹ שְׂתִימִים,
אִם כִּי גַם לְהִשָּׁאֵר בְּבֵית מְשַׁעֲמִים לַפְּעָמִים.

בעניין הזיכרון

תזכור הכל:

את המכה המהממת

את השרפה המכלה,

וגם את הפכאים,

וגם את החובשים, המנשימים,

את מלקטי האיברים והמנחמים.

אל תלעג למחלקי התה הממתק, גלילות ההרגעה.

תזכור את המהלמה, האש והעשן שאחזו בך,

ואל תשכח את ההצטללות.

את פרפור כנפי התאבון.

ובעניין המולדת

ובענין המולדת:

האם זה המקום שבו נולדת
או שהשליטים הם בני עמך, דתך וגזעך
או שבמקום הזה גרו מאז ומעולם אבות אבותיך
או שכאן הם כתבו את תורתך?
כמוכן, אתה רוצה בכל הדברים גם יחד
אבל ההיסטוריה לא מסכימה להתבלבל
ואתה, מתוך עצלות ונוחיות, מסרב לבחור.

מחילה

זֶה הַמָּצָב. אֵל תִּשְׁאַל לָמָּה
אֵל תִּשְׁאַל אֵיךְ
הִגְעֵנוּ לָזֶה הַיּוֹם.
אֵל תֹּאשִׁים,
זֶה לֹא יַעֲזֹר.
בְּמִבּוֹי הַסֵּתוּם
אֵל תִּזְעַק,
אֵל תִּנָּקֵב אֶת הַתְּהוֹם.

נָשָׁם. הַמֶּשֶׁךְ בְּזִחְלָה.
מִשֵּׁשׁ אֶת הַחֶשֶׁךְ.
בְּצֵד, בְּכוּוֹן לֹא צָפוּי,
יֵשׁ מִחְלָה.

ההצעות שלא נתקבלו

ההצעות שלא נתקבלו
נופלות ונחבטות בבטון,
מגלגלות עינים מאבנות
מעלבון אלם.
דמן המר נשטף הצדה,
אל החוקים המצמיחים
שיחי צלף דוקרניים,
סביונים, רקפות,
שהאזיר בימי חרף בהירים
מתמלא במלמוליהם.

לֹאֲן שְׁלֹא נָנוּעַ אוֹ נָנוּחַ
אֶל כָּל אֲשֶׁר נָסַב אֶת פְּנֵינוּ
בְּדִידוֹת מְקַרְצָפֶת אֶת נַפְשֵׁנוּ
כְּמוֹ פִּמְפִּיָּה אֶת קִלְפֶת הַתְּפוּחַ.

בלילה קפאה לי הזרת,
שכחה את שם משפחתי
ונשרה מן היד אל החשך.
האמה נכרתה באחת עד השרש.
האגודל השמן נבהל,
התקפל כשבלול.
הקמיצה הצמיחה צפרן כפולה
ותקעה אותה בבשרי.

רק אצבע אחת, המורה, התארכה
כמו צואר של גוזל
שהצמיח כנף והצליח לעוף.

שמי הולך לפני

שמי הולך לפני
אל מעבר להרי החשך,
אל מעבר לחיי.
אשה אחת שפגשה אותו שם
אמרה לי שהוא מכר לאנשים זרים.
לי הוא איננו מכר. הוא שיך לספרים.
אין לו פנים.
תהיתי אם בהליכתו פגש את בתי
שמחקה אותי מחיי
לפני עשר שנים.

סדר השירים

55 * בֹּא נִתְחַתֵּן, חָשׁוּק	5 איך למדתי לשרוק
56 * הַקֵּיץ, כְּמוֹ לְהִכְעִיס	6 * דיווח; חשבון
57 אני לא מוותרת	7 השיר הנכון
58 אלכוהול (פזמון)	8 בלילה
60 ואדי בהרי אילת	9 * לא אֶכְפֹּת לִי!; לא עוד אֶחָסֵר
61 שמחתי באומרים	10 ערב שבת (2-1)
62 שיעור זהות	11 בסבך הגדר
64 סבלנו ביחד	12 כשהיודע
65 הבית שלנו	13 לא בשמים
66 כיסא הבושה	14 שיר הסולם
67 * כְּשֶׁהִשְׁבֵּת חוֹפֶפֶת	15 מזמורים (4-1)
68 לשאת	17 יש
69 גלגלי ההיסטוריה	18 הולך ומתחוויר
70 משהו קרה	19 מקום עדיף (2-1)
71 אחיות	20 אוֹדָה לְגוֹף
72 בשדה התעופה	22 זיכרון
73 כוס (2-1)	23 * הַפִּתְקִים הַקְּטָנִים
74 ליקוט עצמות	24 * "שָׂאֵל, בְּנִי"
75 אֶבֶל	25 ספרים מיותרים
76 לא לי	26 שריקה
77 שיר פשוט	27 * אֲמִי בְשָׁלָה לִי
78 חלום אחר	28 בובתי העירונית
79 בידוק	29 ביוגרפיה
80 מצווה על המת	30 * כִּי אֲנִי עוֹד לֹא צֶעֱקָתִי
81 * כְּשֶׁאֶקִּיא לְבִסּוֹף אֶת חַיִּי	31 * בְּעוֹד הַצֶּבֶת מוֹחָצֶת
82 נשיקה	32 מה שהיה לי חסר
83 המוץ אשר תִּדְפְּנוּ רוּחַ	33 רוסית
84 * אֵין לְאֶדֶם גִּבְעוֹל	34 כיסא
85 ביום הכיפורים	35 פוליטיקה
86 שיר אישי	36 5 אֶפִּיטָפִים
87 למדתי לחיות בנוח	39 איך?
88 בעניין הכעס	40 דיוקנים (13-1)
89 בעניין הזיכרון	47 לאה גולדברג
90 ובעניין המולדת	48 שיר ערש (3-2)
91 מחילה	50 * לֹא הִתְקַרְבַּת אֵלַי בְּמַלִּים
92 ההצעות שלא נתקבלו	51 * כְּשֶׁעֲלִיתִי אֶל הַחֶדֶר
93 * לֶאֱזֹן שְׁלֹא נִנּוּעַ	52 אל חדרי ליבך (3-1)
94 * בְּלִילָה קְפָאָה לִי הַזֶּרֶת	53 תלונה (2-1)
95 שמי הולך לפני	54 חשק (3-2)

ראו אור בסדרת ריתמוס

??? לעמוד הזה אין מקום בינתיים

וראשיתו באהבה / אילן שיינפלד ■ בחזרה לאושר / איל מגד ■ כף הקלע / אריה סיון ■ תחליף / צבי עצמון ■ אגרופל / יעקב בסר ■ הבל / זלי גורביץ' ■ חומר / רחל חלפי ■ לווייתן / מאיה בז'רנו ■ זכרון המים / אבנר טריינין ■ יונת פקסימיליה / אני משעול ■ מדיום, שש תמונות / ישראל ברכוכב ■ סמרטוטים רכים / אדמיאל קוסמן ■ אפשרות אחרת / יגאל בראריה ■ אהבה ושאר פורענויות / משה דור ■ לצלוח את המאה / יצחק אורפז ■ עובדות בדיוניות / אשר רייך ■ גבולות החול / אריה סיון ■ מסע איילה / חוה פנחס-כהן ■ הטיול הגדול / יעקב שביט ■ מה אני יכול / אדמיאל קוסמן ■ השפלה הפנימית / אני משעול ■ מעלות אחז / אבנר טריינין ■ אהבת הדקדון / רחל חלפי ■ לבנות את החדר הנוסע / ישראל אלירז ■ הא ודא / זלי גורביץ' ■ שיר / אמיר אור ■ שפה / דינה קטן ■ רקמות / יוחאי אופנהיימר ■ ללכת להרים / יחיאל חזק ■ קן ביצים / לאה אילון ■ נהר ושכחה / חוה פנחס-כהן ■ דיר לא מוגן / אריה סיון ■ שיעור בפיתוח קול / גלית חזקרום ■ מתוך התנאים / ליהי חנוך ■ נוסעת סמויה / רחל חלפי ■ עוד / משה בךשאוול ■ עלים / דן ערמון ■ תבור / ישראל אלירז ■ פני הארץ / אשר רייך ■ פסוקי ירח / ישראל ברכוכב ■ הגענו לאלוהים / אדמיאל קוסמן ■ ארם / שמעון בזוגלו ■ גופן, שירים / צבי עצמון ■ חג / מיכאל גנדל ■ לחשוב: נהר / גלידנה זינגר ■ ליניץ / לאה אילון ■ בשש אחר הצהריים / יוחאי אופנהיימר ■ שירי אורפאה / חוה פנחס-כהן ■ פירוש חדש בס"ד / אדמיאל קוסמן ■ בטנך הלחה / יעקב בסר ■ הזר ואשת חול / שרון אס ■ הספר החי / רמי סערי ■ מיעוט / דורי מנור ■ מיניאטורות קלמנטה / ישראל אלירז ■ מהנדס העיר / יוסי יזרעאלי ■ חד קרן / אנה הרמן ■ ניסוי הצופרים של המיגרנה / יוסי יזרעאלי ■ כמה, כמה מלחמה / רמי סערי ■ תל היסוליק / שמעון בזוגלו ■ ארץ העצמות הפורחות / רבקה רז ■ הפה הפיזי / אפרת מישורי ■ שירים עיוורים / גלידנה זינגר ■ הַלְדָּלִין / ישראל אלירז ■ מכרות עליו מבחוץ / לאה אילון ■ ביטול הליטוף הנשי / מירון ח. איזקסון ■ משיח / חוה פנחס-כהן ■ להשיב אש לאש / יחיאל חזק ■ רואה זיתים / אבנר טריינין ■ שיטפון / רות גולן ■ שירים זוקומנטריים / דבורה אמיר ■ חיי יום יום / ערן ברגיל ■ חיי אחינעם / דנה אמיר ■ תאוות שוליות / קרן אלקלעי-גוט ■ שמירה / רוחמה וייס ■ הבראה / חמוטל בריוסף ■ עד בוא היום / גד יעקבי ■ הדף הוא מישור / ליאור שטרנברג ■ שירי ההומז און־בנוס / יונתן יובל ■ הנפש היא אפריקה / נורית זרחי ■ אי־אהבה / קרן רחל קור ■ גלות הליות / סיון הרשפי ■ השוגון החמישי / רמי סערי ■ הגנן, הכלב־האָ וְהַשְׂמֻטָה / חוה פנחס-כהן ■ ממשלת הלילה / יוחאי אופנהיימר ■ ספר הרפואות הפשוטות / אנה הרמן ■ נתיני השמש / שרון אס ■ כריכה רכה / ציפי ליון בירון ■ להֶפֶץ / אשר רייך ■ הוויות / מנחם י. צבי קיסטר ■ פרטים סודיים מתוך הקלסר השקוף / רחל חלפי ■ חומר בשטח הפקר / מרים נייגר-פליישמן ■ שִׁפְתָּ אָם / מאיה קופרמן ■ מוזיאון הזמן / אמיר אור ■ מות מטע האגס / ינאי ישראלי ■ אותות / נתנאל לאור ■ אנן ואנחה / אפרת מישורי ■ שִׁירֵי אֵינִיג / דנה אמיר ■ באור החם / ליאור שטרנברג ■ שִׁפְתֵי תִפְתַּח / רוחמה וייס ■ סמיכות / אורית גיָדְלִי ■ שמועות / ישראל ברכוכב ■ התעוררותי בליבו של אלכסון / מאיה בז'רנו ■ בָּז / יהודית מוסל־אליעזרוב ■ מונוגמיה עילית / סבינה מסג ■ הבולענים / אבנר טריינין ■ ליטורגיה / צביה ליטבסקי ■ תהלים ליום רעש / סיון הרשפי ■ תורת היחסות של האננס / ציפי ליון בירון ■ בשבח השנאה / משה דור ■ חור בגרב / אשר רייך ■ האש הרגילה / אלחנן ניר ■ הָלִילִי / אסתר אטינגר ■ יחידה / הילה להב ■ אחי, הצימאון / חוה פנחס-כהן ■ טְקֵסִי הָעֶרֶב / ליאור שטרנברג ■ גני תל אביב התלויים / אלי הירש ■ אחטא ואשוב / רוחמה וייס ■ שמש שקהלת לא יָדַע / סיון הרשפי ■ שריקה / חמוטל בריוסף